

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
С
И
Т
Е
Т
С
К
А

Ш О Д У Н А В К А

№ 31.

Београдъ 1. Августа.

1847.

М И Р Ъ.

Благодатне миръ полезный людма плоде раѣа,
 У нѣму е людскогь блага и напредка граѣа,
 Художества, и науке съ нѣмъ дѣчно цвѣтаю,
 Човечеству кон славу, и ползу подаю;
 Тай даруй Боже!
 Да с' блажит' може
 Србство.

Земљодѣлацъ миранъ нѣнуу свою обдѣлава,
 И пшеинце сѣме справной земљи повѣрава;
 А стосубе жетва плоде дав труда знойна,
 Едно сѣме друга раѣа сѣмена безбройна:
 Да людство рани,
 Одъ глади брани
 Хлѣбомъ.

И безбрижний любко пастыръ тад' у фрулу свара,
 Кадъ никакавъ душу немиръ нѣгову недира,
 На зелену нѣжно стадо травцу изводи,
 И спокойно любкогь мира онъ време проводи;
 Брѣ покой влада,
 Нитко нестрада
 Битвомъ.

Гдѣ е немиръ, ту престае среѣно земљодѣластво,
 Ту наука изчезава, мудрость, художество.
 Любовь, слога, миръ раѣаю, одъ немира бѣже,
 Овай народъ да ѣмъ вѣнацъ мирисный верѣже,
 Но славе цвѣѣ
 Да ѣмъ све веѣе
 Буде.

Миръ, любви, слоге чедо, Срби облюбите,
 Вѣрни князу, отечеству пакъ свагда будите;
 Аво л' кон неприятель миръ вашъ нарушава,
 Тог' юначка нек' мишица Србска поражава,
 Браните царство,
 Яв'те юначество
 Србско.

И. Поповиѣ.

СЛОВЕЙСКІЙ (СЛОВАЧКІЙ) ЧАСОПИСЪ

подъ именовъ „Slovenskje pohľadi na vedi, ume-
nja, i literaturu, widavanje od M. J. Hurbana.“

(Конацъ.)

У нашей Европи има три велика изворна,
 првоначелна народа, између кои е еданъ, коегъ
 смо мы удови и сынови: т. е. народъ Славен-
 скій. Овай народъ, кои у своимъ различнымъ
 граиана или племенима понавля и представля
 све живе народа свѣта, и тако посебице другій
 чини свѣтъ, на кон, да тако речемъ, естъ
 вѣнацъ читавоме свѣту; — овай народъ, ето
 садъ трза се и буди изъ некаква дубока сна, и
 почимъ самъ себе осѣпати у своіой цѣлини —
 у своемъ организму, пошто досадъ само атоми-
 стично — т. е. у своимъ атомима, разкомаданъ,
 безъ внугренѣгъ савеза — пролети стазомъ жи-
 вота и развитка. — Па ако икоемъ народу, —
 то заиста народу Славенскоме, кои по своемъ
 положою стои у средни свѣта, — обраѣнъ
 будући съ едне стране къ Европи, а съ друге
 къ Азии, овай отачбинц и завичаю найвеѣгъ
 броя наше по Богу браѣе; — народу, велимъ,
 Славенскоме и нѣговымъ разноврстнымъ племе-
 нима треба на умъ узети оне мов рѣчи, коє
 самъ у почетку одма изустію, — треба ѣмъ о-
 гледати се око себе, завирити себи у душу и
 срдце, те саме себе запытати: „А зашто смо
 се пробудили, шта имамо почета, шта радити,
 учинити, шта извести, створити, и шта намъ е
 цѣль? Шта е званъ и задатакъ Славенства и
 Славенски племена на полю дружтвеномъ, шта
 на знанственомъ, шта на кнѣжевномъ, шта на
 државномъ (политичномъ)? Да ли е задатакъ
 нашъ скруженъ само на Славенство, или се мож-
 да далъ протеже? Е ли да будемо народъ духа

свога, самостална, самотворна, да намъ буде животъ и знаностъ лоза изъ нашего гая, или да будемо само слѣпи послѣдователи ины народа, да само туђе лозице и туђе былѣ пресађуемо у наше гасве, и да наврѣмо туђе прутѣ и лѣторасте на наша крѣпка стабла? Да ли сердце наше ништа више неосѣна, ништа више нежели, — да ли духъ нашъ нежели далѣ прунти, далѣ се узнети, него што се до-садъ човечество и духъ му се узнео? Да ли васъ нашъ напредакъ само у томъ стои, да намъ се здравый крѣпкій духъ завѣе у подртине и крѣтине свакояки система и формула, па да ту скапа, изнеможе, и изагнѣе? Ёдномъ рѣчи: да ли народъ, коя као найвышній моментъ завршуе организацѣ Европейско-Азіатскогъ живота, нема иногъ задатака, него тромомъ ногомъ шепати, издртымъ, остарѣлымъ путемъ изнемогавши и скапаваюћи вѣкова у оно доба, гдѣ му стаде у жилама врети крѣвь необычна, и гдѣ му мишицу надимлѣ печувена, животворна, сила, коя е кадра, потрести свѣтомъ, *организирати га* и преобразити?“ Тко бы то одъ народа Славенскогъ захтѣвао, томе бы се ямачно могло преговорити, да хоће одрастла мужа и юнава да сапне у окове немоћна дѣтинства. То су питаня, коя свакоме правомъ Славену у живацѣ дираю, и дубоко у душу засѣцаю. Зато, свакоме искреномъ сыну „Славе“, коме се тайна Славенске будућности и мало одкрила, ништа нѣ, нити може быти милѣ, него кадъ види, да правый задатакъ Славенскогъ племена већ садъ, ондѣ тамнѣ, ондѣ аспнѣ, осѣна се у сердцу сваке граде, коя е и што прогледала, и съ духомъ вѣка нашегъ оживила. И тако съ радощу гледимо и мотрямо, како на све стране прорицаюћа рѣчь славногъ пѣсника „Slavy Deere“: „*да е садъ редъ на Славене, слати слово свое у свѣтъ,*“ све то више одзива налази; но јоштъ више радуемо се видећи, да и у самимъ явнимъ органима изниче я явля се одважность, самотворность, вышій полеть, и као да бы прва чертица огромне *организираюће* силе духа Славенскогъ већ утврдила се. А колико се нама чини, у редъ *тѣ на пову* стазу Славенске знаности и живота настуивши органа иде и гореспоменутый часописъ подъ именемъ „Slovenskijeh pohladi“, кое издае г. М. I. Хурбанъ, на полю Словенскогъ кнѣжества яро марльивый и знаменитый дѣлатель. Искрено морамо исповѣдати, да судећи по ономъ, што е досадъ одъ тогъ часописа на свѣтъ изишло, тай истый часописъ -- у смотреню общте-Славенски дружтвенны и кнѣжежны стварей — эпоху чини у Сла-

венской періодичной литературы, — а јоштъ више за у напредакъ обѣнава. Кадъ помыслимо, колико то труда, жертвий, одважности, и тако рекавши, мужевности потребуе, докъ человекъ са себе стресе свеколике окове туђи мысли, формула, система, обичая; докъ духъ свой у правомъ смыслу ослободи, или, штопо кажу, еманципира, те у човека се нова, *слободна*, народна претвори; то можемо слободно рећи, да е г. Хурбанъ велико дѣло извео, велику побѣду одржао, и великій коракъ напредъ учиню, кадъ е првый путь наумию, реченый свой часописъ у ономъ духу писати и издавати. Боже му дѣло благослови! — Што нашъ свѣтъ таре и убія, што нама подстриза крила и снагу, те намъ неда узлетити до высина небесны, то е увидю и быстрымъ духа свога окомъ проникаю честитый г. Хурбанъ, чему се мы одъ сердца радуемо — тимъ више, што е онъ заедно и оштрымъ слова свога мачемъ затукао гадиу ту хидру, што намъ испія врућу крѣвь изъ здрава сердца. Духъ само слободанъ може быти животворанъ — и као такавъ не трпи онъ никаквы окова, ма были они и *системе*; зато првый знакъ ослобођена Славенскогъ духа есть, кадъ се туђи, едностраны, педапичны система опрости!! — Г. Хурбанъ навѣшћуюћи рать свакой системы, свркомъ ученомъ цеху, или тако званой „школи“ (не училици, него части людий одъ овы или оны начела). — и тражећи живо врело истине и правогъ живота у духу своме — у *слободномъ* духу Славенскомъ — найболѣ е — по нашемъ мѣнью — рѣшио питанъ горе одъ насъ задато: „*Зашто сло се пробудили!*“ Невелимо, да е г. Хурбанъ већ сву истину и сву свѣтлость досегнуо; но таяти се неда, да е баремъ добрымъ путемъ къ истини ударю — т. е. да е о нашей *методи* словомъ изрекао, што се е кодъ насъ досадъ само понешто и то тамно осѣнало. Мы, съ узкликомъ г. Хурбана на новой му стази поздравляюћи, — за дужность нашу, коюмо смо едно истиня, а едно братинству свеславенскоме обвезани, сматрамо и цѣнимо, средствомъ явны наши листова позоръ браће Срба и Хрвата на тай велеважный часописъ обратити: надамо се, да ће Юго-Славени у њму доста чега наћи, кое ће їмъ у многимъ стварма разведрити умъ, и окрѣпити сердце. — Особито молодой нашей браћи, младымъ Србима и Хрватима, у коима клѣе и ниче великолѣпна будућность, кои су дика, утѣха и надежда роду своме, и коима треба приправляти се пристойно на *велико званъ* свое, — милый, велимъ, младежи нашей,

— препоручуемо овај књижевни производ побратимског намъ, — и духомъ крѣпкогъ племена *Славенско-Татранскогъ*, — нека бы га нѣговали, те изъ нѣга найслађий сокъ и медъ сисали! —

Плешевѣнки.

ДОБРОДѢТЕЛЬ.

Добродѣтель нѣ ништа друго, него юначество и знанѣ држати страсти у равновѣсїю, и имати неку умѣреность у нашимъ желанїама.

Све служи добродѣтели; духъ писателя, кое читамо, вкусови прїятеља, съ коима живимо, и закони отечественни; све намъ удара у уши и у очи. утаче на наше прави и обычае, кои по већој части добываю онакову бою, какову имаю предмети, кои насъ окружаваю.

Несрећа одирыва добродѣтель. и могла бы се сравнити съ онама мирисъ просицаюћима билама, коя мораю быти гнѣчена, да бы се одъ нѣи могао имати балсамъ и вонь.

Найболѣ е расположенъ за добродѣтель: наѣбра уобште праведна, благородна и чиста у овима нашимъ дѣлами и предузећима; но такова праведность има быти соразмѣрна силама човеческе природе; ерѣ слѣпо тумаранъ свагда узрокуе најопаснїе паденїе.

Све, што изискую закони, или е благонаравїемъ препоручено, све, што савѣсть учи, налази се заключено у оној добро познатой, али мало разширеној бесѣди: „нечинити другоме, што нисмо ради да се нама учини.“ Точно наблюдаванъ те кратке, али божественне науке, то е оно, што ствара доброту. Чинити другоме оно, што смо ради да се нама учини; то е добродѣтель. — Ето и лѣпы примѣра човеческе добродѣтели.

Непоколебима вѣрность къ законима, любавъ къ правди ма у каквимъ искушенїама, юначка неустрашимость у највећимъ опасностима, имаю быти карактеръ државны служителя и извршителя правде. Ахилесъ Харлаи, првый предсѣдатель, коьму неки бунтовници и на злобзи претише съ ончасима и смртнима мукама: „Я предпочитаемъ, одговори, Бога, мога владѣтеля и мое отечество животу.“

Јованъ I., краљ Французїи, наговаранъ, да покажи неїй трактатъ, одговори: „Вашъ и ако бы поштена рѣчь и истина была конечно прогнате између смртны, морале бы се те вѣ-

чито налазити у ерцу и у устма владѣтеля. — Право величество и постоянна слава едногъ княза и владоца несастое се у величини нѣгове моћи, него у добромъ употреблѣнїю исте.“

Поедаретесь Шпартанацъ предстане као кандидатъ савѣту триста мужава; но буде одбачено нѣгово прошенїе. Да ли онъ зато поче и найманъ роптати и смутвѣ чинити? или подизати прїятељъ свое на освету? да ли посїя неслогу и вражду у отечеству? Никако, већъ мирно уклони се, радуоћи се, да има Шпарта триста грађана болѣи и вретнїи одъ нѣга.

А. И. Банъ,
Учитель Ваљевскїи.

ОДЗЫВЪ И ДОДАТАКЪ.

(Конацъ.)

Овде нѣ одъ потребе вопросъ положити, да л' нѣ онъ изъ каквогъ иибудъ особеногъ интереса самъ ту сказку сковао, него, да л' нѣ іоштъ тада наодећа се неисторическа сказка одъ нѣга као права историческа вѣрована и потоѣ проповѣдана быти могла? Ова могућность неда се заста опровргнути, и ако готовость, съ коїомъ се овакове сказке вѣрую, іоштъ и извѣстанъ за нѣи интересъ предпоставити дае, то како се лако допушта оваковий и кодъ Дїонисїа мыслити? У обште радо су се вѣровале Апостоле увеличаваоће и превозносеће сказке, најрадїе пакъ у случаю заста томъ, ако су исте іоштъ и ко увеличавао прїве, коїој се принадлежало, или предстојало, служиле. Не баше ли тај случай и овде? Нѣ ли одъ велике чести за Коринтско общество то, ако су оба два ова велика Апостола, предъ што ће славный свой животъ докончати, іоштъ у Коринту заедно были, овде се као нѣкимъ мановенїемъ вышимъ или по собственое догоруру нашли, да одавде вутъ ко цѣо нѣоѣвъ животъ украшаваюћој мученической смрти у главну свѣта варошь — Римъ — предузму? И не вири ли башъ овај истый интересъ, градъ Коринтъ са градомъ Римомъ у равни — за прости свѣтлость увеличанїа, одъ ова два Апостола произлазећу, на оба два града — линїю поставити, — доста ясно изъ писма Коринтскогъ Епископа? „Тако сте и вы — ише истый на Римске Христїане — вашимъ совѣтованїемъ (письмо Римскогъ Епископа Сотера на Коринѣане, на кое Дїонисїе у своме одговара 8) оно,

8) Справ. Eusebii hist. eccl. IV. c. 22.

што е Петаръ и Павле нагадио, у союзъ привели (*τὴν ἀπὸ Πέτρου καὶ Παύλου φημιεὶσαν γενηθεῖσαν Ῥωμαίων τε καὶ Κορινθίων συνεκεράσασθε*, т. е. вы сте союзъ, у комъ су обадва одъ овы Апостола основана общества, Коринтско и Римско, едно къ другомъ стояла, поновили), ерь почему су насъ обадва Апостола за нашъ Коринтъ присадили (*εἰς τὴν ἡμετέραν Κόρινθον φημιεὶσαντες ἡμᾶς*, наше Коринтско общество основали), одоше на истый начинъ и у Италию заедно учећи, и умреше тамо мученическомъ смрћу у исто време.“ Неда л' се овде онай особеный интересъ познати, кои праве и истице догађае историческе наопако изврше, кадъ се Апостолъ Петаръ овде свакой повѣстници на супротъ на истый начинъ као и Павле за основателя Коринтскогъ общества прави? —

Овако, и као што е у наведенима моима примѣчаніяма, ако се стане и даљ критически истина догађај у рѣчи стовѣи изстраживати, то се онда никомъ, имаюћи притомъ свѣдочбе дѣянїя Апостолски, отца Апостолическогъ 9) Клименте Римскогъ, и Иустина мученика, па ни мени мыслимъ ни одъ кога, па ни одъ самогъ г. Петрова неће замѣрити, ако кажемъ, да се тежко може са извѣстносћу и поузданосћу историческомъ рећи: да е Павле у 67. и Петаръ у Риму у истой, или као што г. Петровъ потврђава 66., години п. р. Хр. погублѣнъ.

Ако ли се пакъ само на вѣру и важность стары списателя ослонити хоће, то се онда по нѣма може рећи: да су обадва ова Апостола — Павле 10) и Петаръ 11) — у Риму и то у одной и истой години, 67. сирѣчь п. р. Хр. мученическомъ смрћу 12) пали.

Еданъ обитатель Фрушке Горе.

- 9) Отци Апостолчески — *Patres Apostolici* — называю се прави и непосредствени ученица Апостола, у тешаѣмъ пакъ смыслу они, кои су између нѣя списанїя по себи оставили. Gieseler у нав. дѣлу стр. 121., 122.
- 10) Тако Euseb. hist. eccl. II. с. 22.
- 11) Найстарїя су свѣдоци: Ignatius in epist. ad Rom. Dionysius Corinth. apud Euseb. h. e. II. 25. Irenaeus adv. haer. III. 1. 3.
- 12) Сверху начина смрти: Tertull. de praespr. haer. с. 36: Petrus passioni dominicae adaequatur, Paulus Johannis exitu coronatur. Напротивъ тога Origenes (in Euseb. h. e. III. с. 1.): *Πέτρος — ἀνεσκολοπισθῆν κατὰ κεφαλῆς, οὕτως αὐτὸς ἀξιώσας παθεῖν*, по преводу Rufina: crucifixus est deorsum capite demerso, quod ipse ita fieri deprecatus est, ne exaequari Domino videretur.

* Бѣдный и за книжество наше многозаслуженый г. Иоакимъ Вуићъ, кои се одъ пре мѣсець дана у Београду налази, издае путемъ пренумерацие съ Италянскога преведеный романъ: „Излишная любовь Ирине и Филандра.“ — Изъ почитанїя према старцу овоме, кои е, забывлѣнъ будући одъ рода свога, у крайню сиротиню пао, свесердно препоручуемо дѣло нѣгово свакоме родолюбѣ и молимо, да бы колико изъ любви према книжеству нашемъ, толико изъ уваженїя заслуга издательвы притекли му у помошь и са маломъ жертвомъ одъ шесть гроша чаршійски на книгу се ову пренумерирани, и тимъ некїй знакъ благодарности и помоћи указали г. Вуићу, кои то занета у пуной мѣри заслужуе.

* Г. Димитриѣ Михайловичъ у Н. Саду, кои е не давно издао нека своя стихотворенїя подъ именемъ: „Синлѣ“, обявлюе сада другу подобну книжицу свои сачинѣнїя: „Пѣсме Драгинїи“, у којой ће до 50 пѣсмица быти, и позыва на пренумерацию цѣномъ по 16 кр. ср. или 3 гр. и 10 пар. чарш. (Н. Ч. Б.)

СИТНИЦЕ.

* Некїй отаць рече своїой жѣри: „Удашь ли се, одбро ћешъ учинити; не удашь ли се, јошть болѣ ћешъ учинити!“ — „Ахъ“, одговори она, „я ћу само добро да учинимъ, а болѣ оставлямъ другима да чине!“

* Богатъ еданъ човекъ дође на ту несретну мысао, да свога сына учати даде. Онъ на нѣга толико потроши, да е на послѣдку све свое краве продати морао, а сынъ му ништа непостигне. „Сироша овај“, рече нѣговъ сусѣдъ, „за толике свое краве добыо е само едногъ вола.“

ОДГОНЕТКА.

(Види Подунавку № 30.)

Прво су жене продале седамъ яйца за одну пару, а после за три паре едно яйце. Тако дакле свана е добыла 10 пара за своя яйца. В. П.

НОВА КНИЖКА.

Гласникъ Дружства Србске Словесности. Свезна 1. У Београду, У Книгопечатнии Книжества Србїи. 1847. — На 8-ку, стр. XVI., 261.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Книгопечатнии у Београду.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА